

Čtenářská gramotnost

Úroveň čtenáře	2. úroveň – začátečník
Cílová dovednost	Zhodnocení textu
Časový odhad	Aktivita – 2 vyučovací hodiny Sebehodnocení – 10 minut
Pomůcky	Kniha <i>Jen jestli si nevymejšlíš</i> (případně kopie básní <i>Jedna dvě</i> , <i>Proklaté kly</i> , <i>Co udělal Kapitán Mordfous</i> , <i>Hroch, který chtěl létat</i>), pracovní listy, psací potřeby

Popis dovednosti

Čtenář rozliší mezi některými druhy literatury (poezie a próza). Vybere z nabídky vhodný konec.

Forma aktivity

Individuální/Skupinová

Použité metody a strategie

Poslech, řízené čtení, volné psaní

Využití textu

Výtvarná výchova (ilustrace)

Struktura lekce

Lekce pracuje s některými básněmi z knihy. Učitel dětem neřekne, že se jedná o poezii, protože prvním úkolem je právě rozpoznat, zda se jedná o poezii, nebo prózu. Děti knihu v ruce nemají.

1. vyučovací hodina

Evokace:

Učitel řekne dětem: dnes mám pro vás úkol – poznat, zda text, který přečtu, je poezie, nebo próza. Rozdá dětem Pracovní list 1, kam budou zapisovat svoje mínění. Učitel jim vysvětlí, jakou značku (+/-) mají do tabulky zapsat – buď do jednoho, nebo do druhého sloupečku. Třetí sloupeček zatím nevyplňují.

Učitel čte po smyslu, vynechá nadpis, aby nedal žákům dětem nápovědu.

Učitel žákům přečte báseň *Jedna dvě* (str. 102) a hned následující básně *Proklaté kly* (str. 103), *Co že udělal kapitán Mordfous* (str. 104). Jejich úkolem je rozpoznat, zda se jedná o poezii, nebo prózu. Po přečtení každé ukázky každý samostatně hned zapíše svoje mínění do tabulky.

Uvědomění a reflexe:

Učitel rozdává dětem knihy (nebo kopie básní).

Společně nahlas přečtou básničky, které předtím četl učitel:

- str. 102 *Jedna dvě*
- str. 103 *Proklaté kly*
- str. 104 *Co udělal kapitán Mordfous*

Čtou nahlas, střídají se asi po 4 řádcích, u básně *Proklaté kly* se vystřídají po slokách. Přesvědčí se, že se jedná o knihu poezie. Jaký je rozdíl mezi poezií a prózou? Děti společně hledají rýmy, všímají si úpravy textu. V tabulce vyplní poslední sloupec – do každého řádku napíše slovo poezie.

2. vyučovací hodina**Uvědomění:**

Pracujeme s básní o hrochovi – *Hroch, který chtěl létat* (str. 88).

Nejprve děti jen poslouchají učitelův přednes. Teprve potom si otevřou knihy (či si vezmou kopie) a čtou společně nahlas znovu, střídají se po slokách. Všímají si vložených rytmických veršů, zjišťují, jaký význam v básni mají, zda jim to něco nepřipomíná (refrén písničky). Učitel se zeptá, co by se stalo, kdyby byly tyto verše z básně vyškrtnuty (např. „jus-ty-ty-lé-ty-ty-mou-chy-ty-hou“).

Pro děti jsou v Pracovním listu 2 připraveny následující úkoly:

Přepíše dvě sloky bez vložených řádků a vyberou jeden z konců básně a přepíše ho také bez vložených řádků. Ten, kdo je s přepisem brzy hotov, kreslí ilustraci libovolné básně, se kterou se během lekce seznámili (na volnou část pracovního listu).

Reflexe:

Společně před třídou všichni sdílejí, který konec básně vybrali: šťastný, tragický, rozumný. Zdůvodňují, proč si vybrali zrovna tento konec. Vyústění básně zveřejňují jen dobrovolníci, učitel nikoho nenutí.

Nakonec několik dětí přečte takto upravenou báseň. Básně pak můžeme vyvěsit na nástěnku, děti si je dají do svého portfolia.

Sebehodnocení – metodické okénko

Tabulka sebe/hodnocení umožňuje čtenáři a učiteli ohodnotit zvládnutí konkrétní dovednosti na základě výkonu čtenáře v aktivitě. Sebe/hodnocení provádí čtenář samostatně nebo dle možností čtenáři navzájem po skončení aktivity, vyučující pomáhá vysvětlením rozdílů mezi jednotlivými úrovněmi zvládnutí, aby se čtenáři dokázali ohodnotit, např. pomocí otázek reflektujících proběhnuvší aktivitu nebo na žákovských pracích ukazuje konkrétní projevy rozdílné míry zvládnutí úkolu.

Úskalí

Doplní učitel po skončení aktivity.

Odkazy, zdroje

SILVERSTEIN, Shel. *Jen jestli si nevydejšláš*. V Praze: Albatros, 2014. ISBN 978-80-00-03672-4.

Po vyslechnutí ukázky ihned zapiš, co si myslíš. Zatrhni podle vzoru, zda se jedná o poezii, nebo prózu. Třetí sloupeček zatím nevyplňuj – až po společné kontrole.

Ukázka	Poezie	Próza	Jak je to doopravdy?
vzor	–	+	próza
1. ukázka			
2. ukázka			
3. ukázka			

1. Pracuj s básní *Hroch, který chtěl létat* (str. 88). Přepiš tento text bez vložených řádků s pomlčkami:

---

2. Jak by mohl být text zakončen? Vyber jeden ze tří nabídnutých konců: šťastný – tragický – rozumný a přepiš ho bez vložených rytmických řádků:

---

3. Proč se ti právě tento konec líbí? Přemýšlej.

Místo pro případnou ilustraci vybrané básně: